

A fagyvédelem kémiai lehetőségei és korlátai

Babicz Szabolcs – Szaktanácsadó
DE Kertészettudományi Intézet
Kiskunhalas – 2026.06.16.

2025 május 5.

2025 május 10.

2026. - Nyírtass

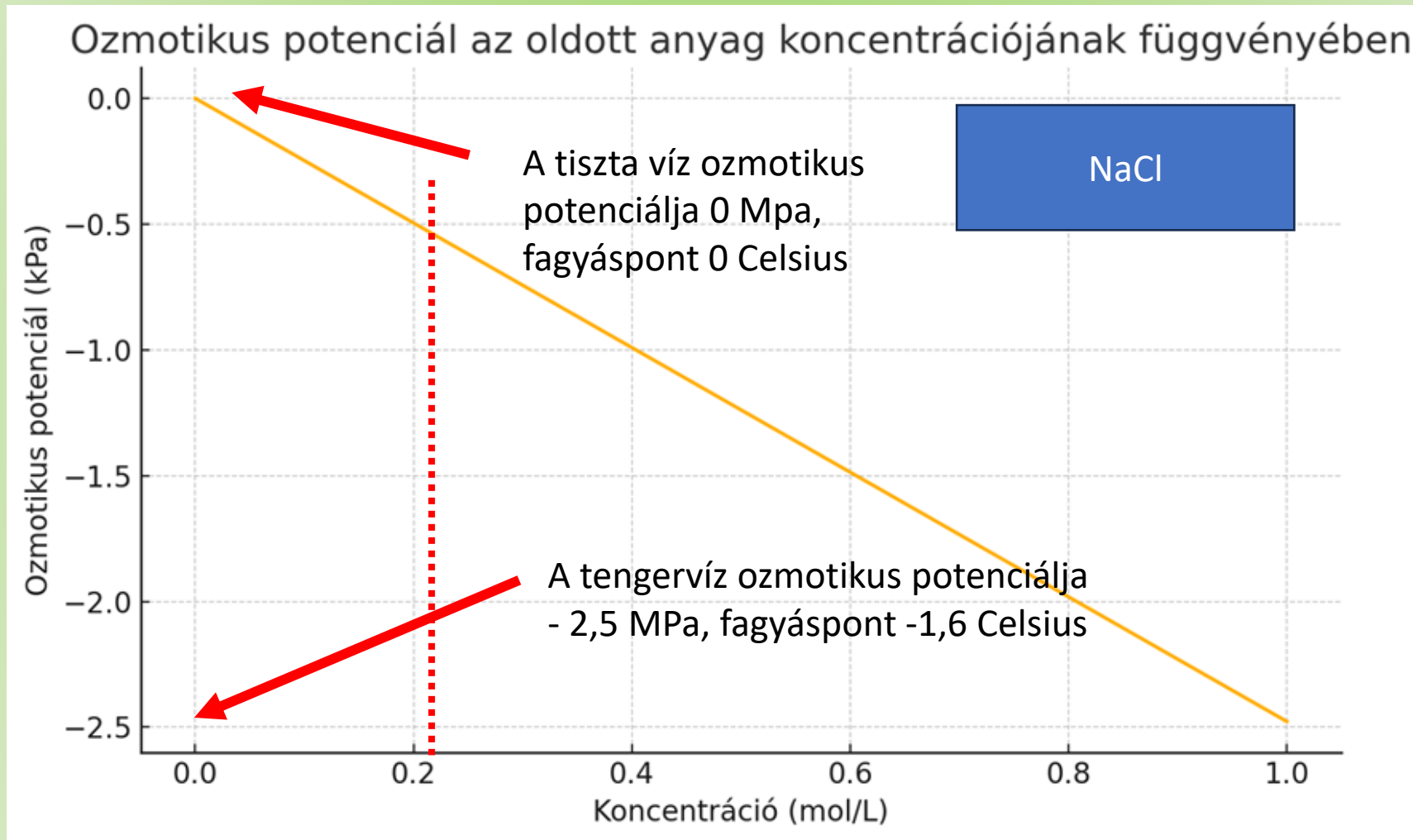
04.07.	- 2,2 Celsius
04.10.	-6,5 Celsius
04.11.	-5,1 Celsius
04.12.	-3,7 Celsius
04.27.	- 2,1 Celsius
05.01.	- 2,7 Celsius

Az ember tragédiája – a víz abnormális hőtágulása

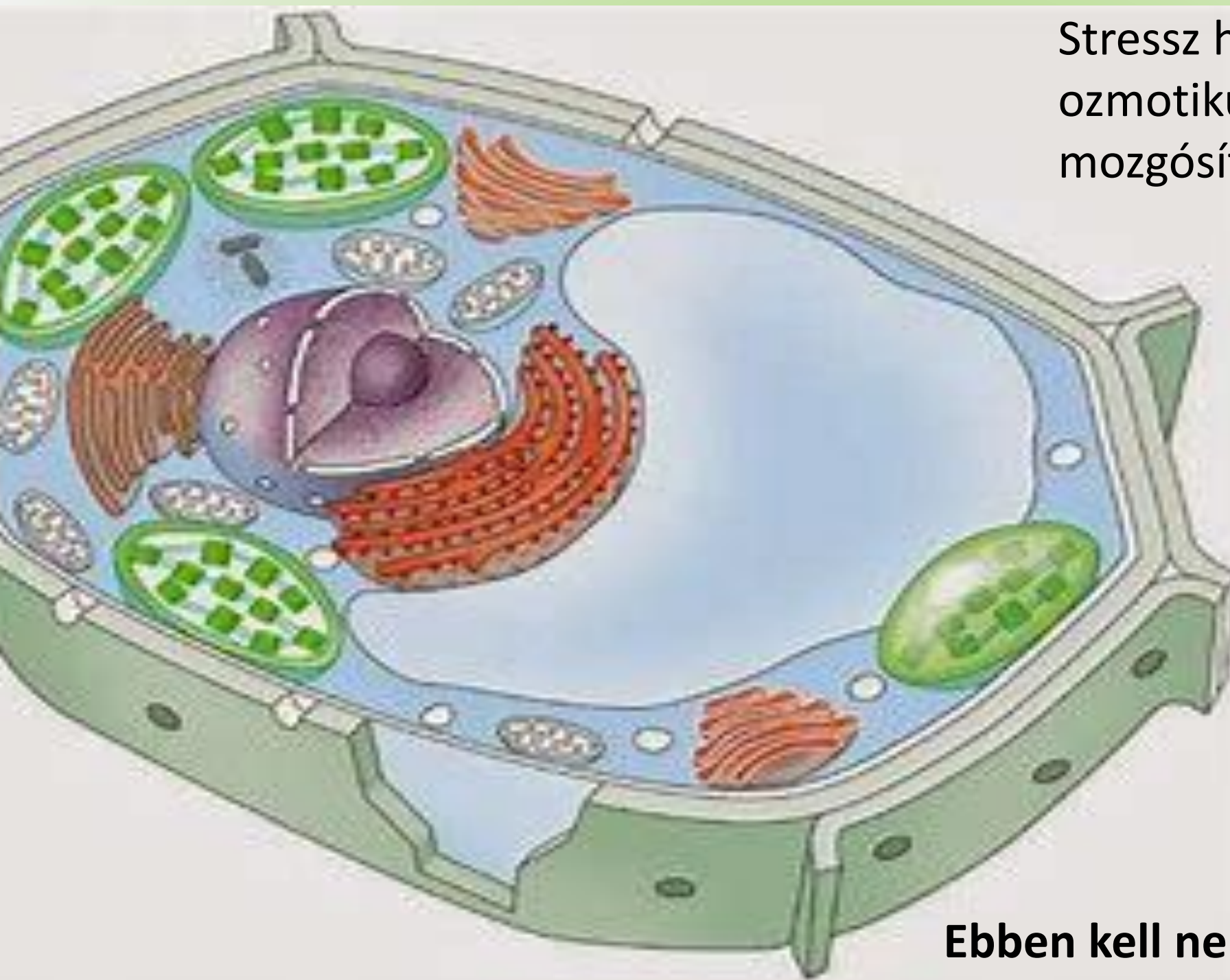

Hány fokon fagy meg a víz? - Ozmotikus potenciál

Telített sóoldat: -30 Mpa -21 celsiuson fagy

Stressz hatására a sejt
ozmotikumokat termel és
mozgósít

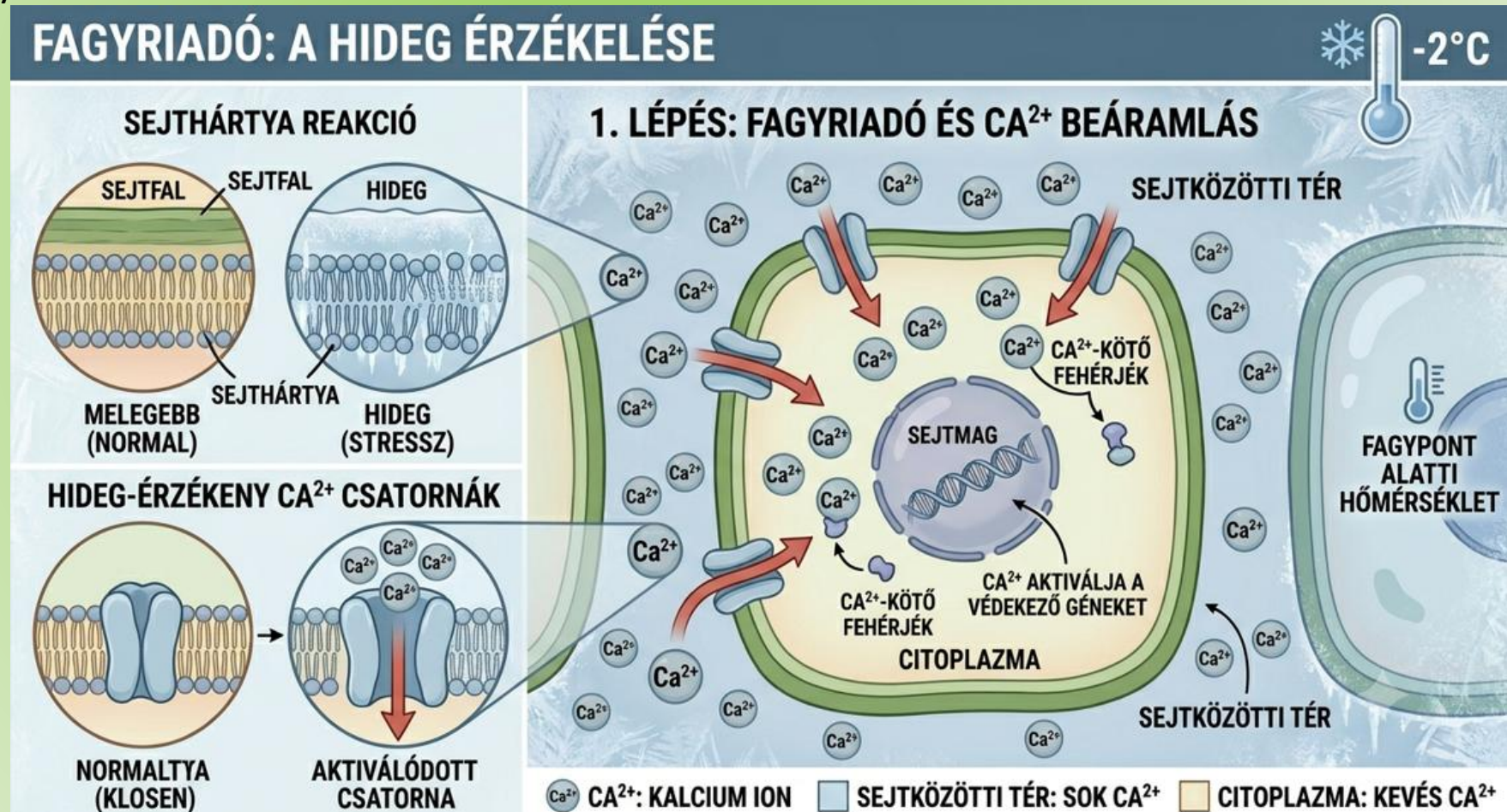
- **glicin, betain, prolin, szerin, glutamin, alanin, treonin, metionin**
- Szerves savak
- Kálium, kalcium ionok mobilizálása

Ebben kell neki segíteni!

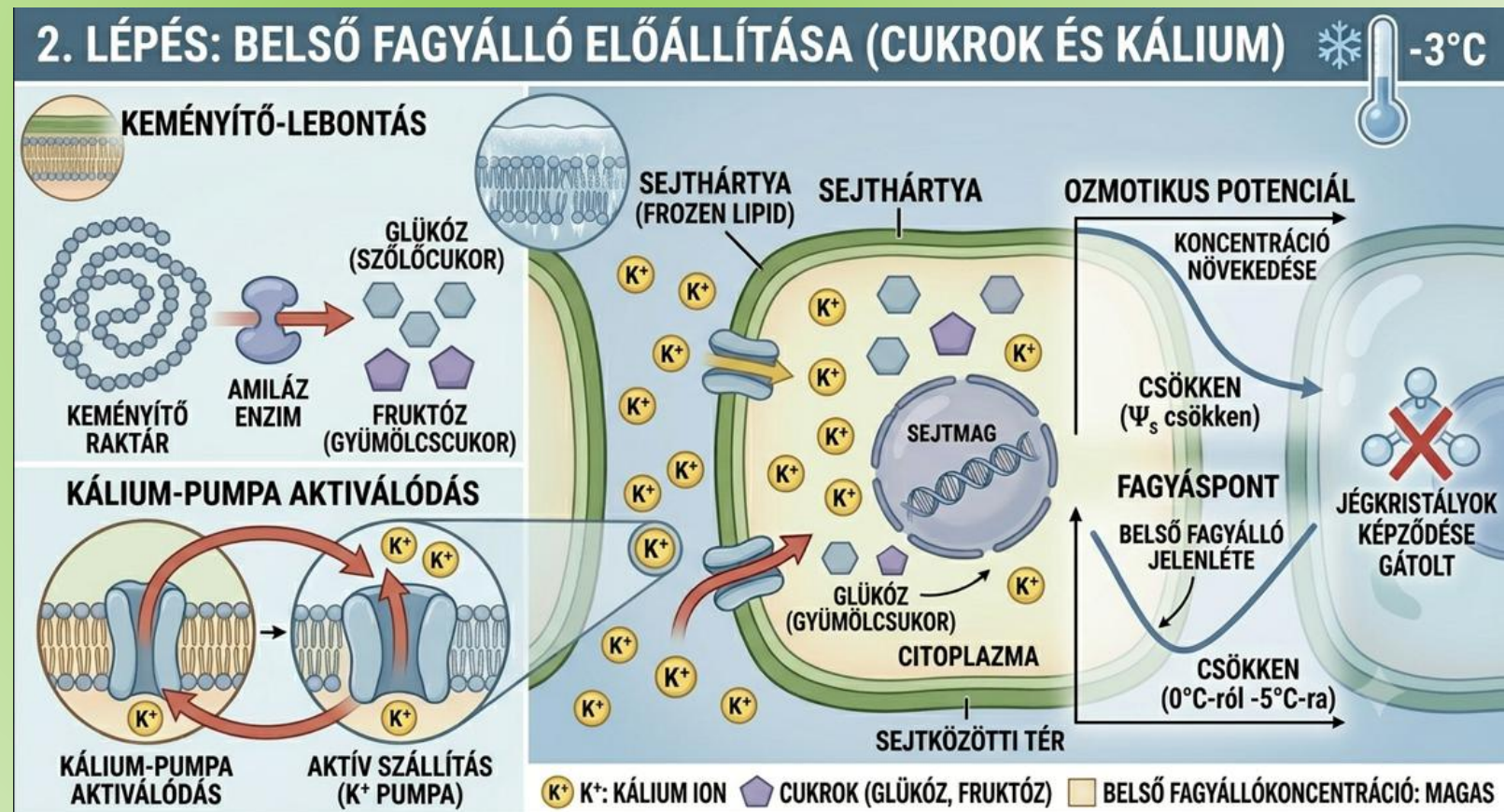
A növényi sejt pánikreakciója fagy esetén

Mik az ok a fagy ellenes (AFP) fehérjék?

- Közeledik a fagypont
- Sejtfalak szerkezete megváltozik
- Ca^{2+} csatornák nyílnak
- A sejtközötti térből Ca^{2+} ionok kerülnek a sejtnedvbe
- Ez a vészcsengő!
- Csak néhány perc az egész!
- Hogy reagál a növény?

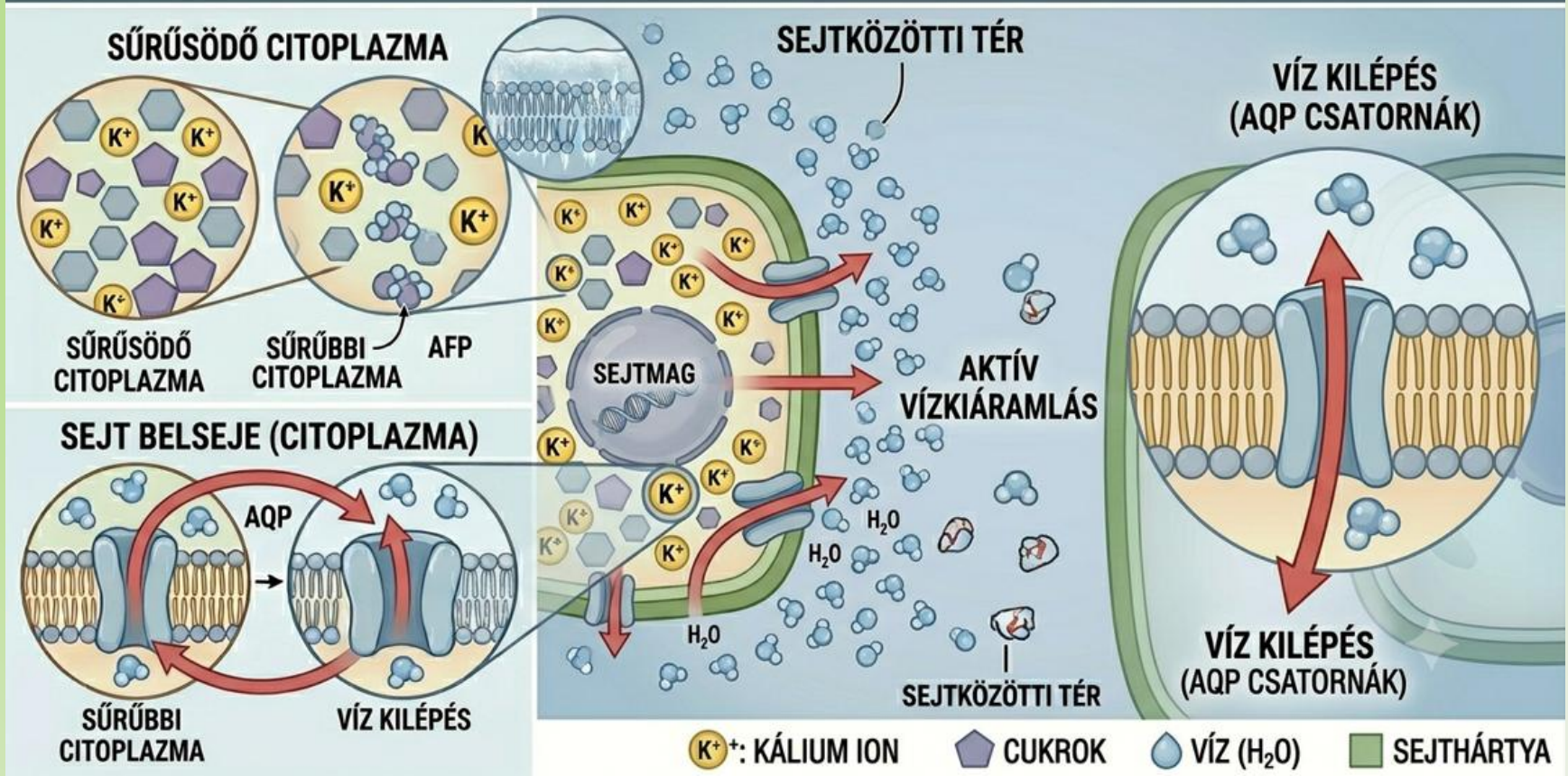

- A magas Ca^{2+} szint aktiválja a káliumpumpát
- A káliumszint megnő
- A keményítő cukrokká alakul
- A sejtkoncentráció nő
- Az ozmotikus potenciál csökken
- A fagyáspont csökken

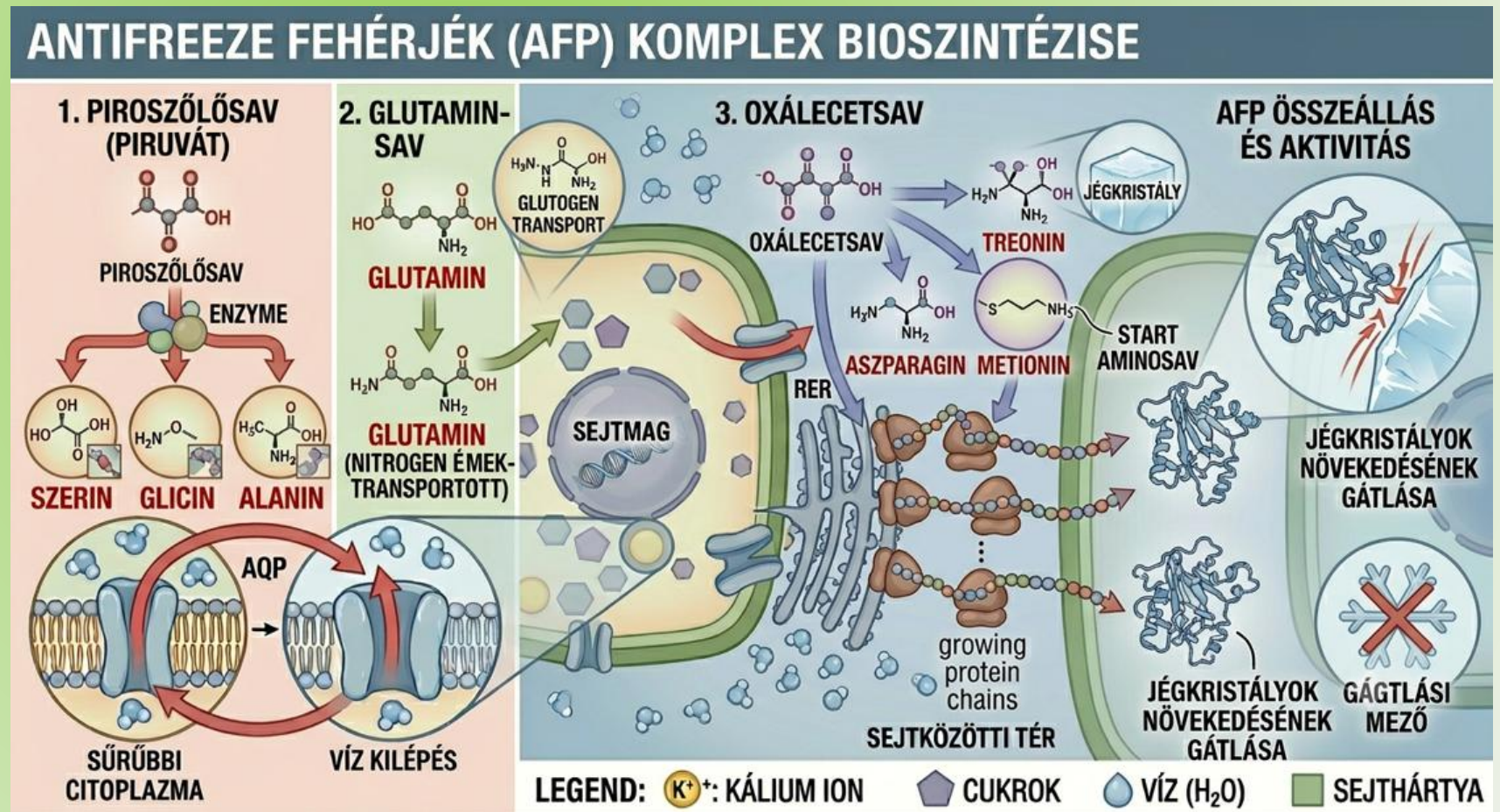
- A sejtek vizet pumpálnak ki
- A sejtkoncentráció tovább nő
- A K-szint magas
- A cukorszint magas
- A víz inkább sejten kívül fagyjon meg!
- Az ozmotikus potenciál tovább csökken
- A fagypont tovább csökken

3. LÉPÉS: ELLENŐRZÖTT VÍZKIÁRAMLÁS

Elkezdődik az AFP-k szintézise

- Piroszőlősav: **szerin, glicin, alanin**
- Glutaminsav: **glutamin**
- Oxálecetsav: **treonin, aszpargin, metionin**
- A víz a sejten kívül fagy meg szabálytalan kristályszerkezettel!

Mi van a Cropaid Antifrost-ban?

- N-P-K
- Fe, Zn, Mn, Mo, B
- Thiobacillus ferrooxidans
- Thiobacillus thiooxidans
- Van benne valami ami kell az AFP szintézishez?
- Van benne szerin, glicin, alanin, aszpargin, glutamin, treonin, metionin?
- Van benne piroszölősav, oxálecetsav?
- Mikor kell kijuttatni?
- Mennyi idő kell neki?
- Miért nem hat ha közvetlenül fagy előtt adjuk ki?

Mi van a Damisol Frigomaxban?

- **Bór és borostyánkősav**
- Tehát nincs kész aminosav benne?
- Akkor hogyan hat?
- **Felpörgeti a citromsavciklust**, aminek az eredménye **oxálecetsav**, mellékterméke pedig **piroszólósav**

alanin
szerin
glicin

- Borostyánkősav
  - fumársav
  - almasav
  - oxálecetsav
  - aszparginsav

treonin
metionin

AFP!

- A bór „csak” katalizálja a folyamatokat (cukorszállítás, fehérjeszintézis, membránstabilitás)

Bizonyos ozmotikumok egy határ felett toxikusak!

Az ionos hatásúak kumulatívak!

Kálium – klorid	K+, Cl-	Erős ionos hatás	1-3 ezrelék	-0,1-0,3 MPa
Kalcium - nitrát		Erős ionos hatás	2-5 ezrelék	-0,1-0,3 MPa
Karbamid		nem ionos hatás	2-5 ezrelék	-0,1-0,3 MPa
Prolin	aminosav		1-5 ezrelék	-0,1 MPa
Glycin	aminosav		1-5 ezrelék	-0,1 MPa
Borostyánkősav	szerves sav		1-5 ezrelék	-0,1-0,2 Mpa
Oxálecetsav	szerves sav		1-5 ezrelék	-0,1-0,2 Mpa
Piroszőlősav	szerves sav		1-5 ezrelék	-0,1-0,2 Mpa
Huminsavak	nagy mol szerves sav		1-2 ezrelék	-0,1-0,2 Mpa
Fulvósavak	kis mol szerves sav		1-2 ezrelék	-0,1 MPa

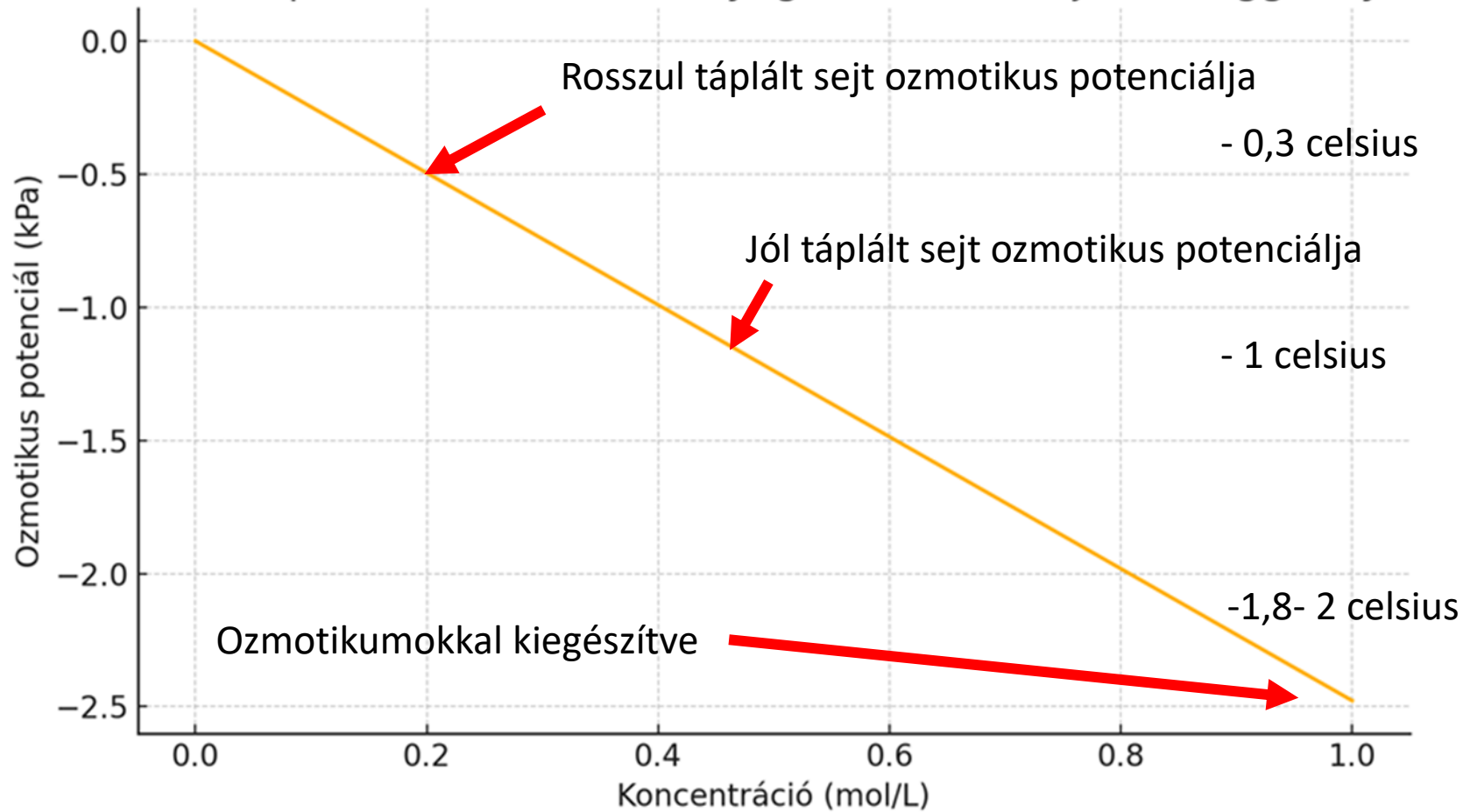
- 1,2-2 MPa

Max ennyivel tudjuk csökkenteni az ozmotikus potenciált!

Mire elég ez?

Mit tudunk még tenni? (Ca,Cu, B, Mn, K)

Ozmotikus potenciál az oldott anyag koncentrációjának függvényében

- Számít az alapkondíció!
- Az ozmotikumok nem kozmetikumok!
- Pont ott szívódnak fel, ahol védelemre van szükség
- A koncentrációnak van felső határa – toxicitás
- De kockáztathatunk! – inkább a sóstressz, mint a fagy
- De nem érhetünk el többet, mint 2 Celsius fok
- Alapkondi: -1 Celsius
- Ozomtikumok: -2 Celsius
- Túladagolva: -2,5 Celsius
- Korlát: -3 – 3,5 Celsius
- Ehhez jön még hozzá a természetes ellenállóképesség

Periodic Table of the Elements

Szállított fagyok esetén csak a kémia marad?

- **Fagyok előtt:**
  - Bór, mangán, molibdén, cink, kálium (Nyáron is!!!)
  - Karbamid
  - Borostyánkősav, piroszőlősav
  - Huminsavak
  - Aminosavak
- **Fagyok után:**
  - Flavonoidok
  - Gibberellinek

- „Sz@rt sem ér a Damisol Gold Frigomax, minden elfagyott, kivágom az egészet a p.csába” (Ismeretlen szerző, forrás: Facebook)
- „A kémiai fagyvédelem nem két akciópermetezésből áll, hanem egy éveken keresztül kialakított és fenntartott kondíción alapuló **LEHETŐSÉG**” (Prof. Dr. Gonda István)

Köszönöm a figyelmet!

Babicz Szabolcs

Szaktanácsadó

Debreceni Egyetem Kertészettudományi Intézet

06-70-858-8386

szakmanszabi@gmail.com

- **Gyümölcsös Hírlevél** ← az állandó szakmai támogatás

Keresd a Facebookon! Csatlakozz! Próbáld ki ingyenesen!